

Gotal, Klaudia

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:814103>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

KLAUDIA GOTAL

VILINO KOLO

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:
doc. art. Mario Matoković

Osijek, 2022.

SAŽETAK

„Vilino kolo” naziv je za grafički poliptih inspiriran carstvom gljiva, koje pažnju privlače prvenstveno svojim izgledom a potom i definicijom koja nalaže da nisu ni životinje, ni biljke već su kao takve nedefinirane. Na početku rada, daje se uvid u morfologiju gljiva radi boljeg i lakšeg razumijevanja elemenata koji su prikazani u tehnikama dubokog tiska, prije svega bakropisa, rezervagea i slijepog tiska. Iako graniči s apstrakcijom, tim elementima pristupam figurativno, kroz mikro i makro prikaze, kako bi do naglaska došla naizgled skrivena vizualnost gljiva, koju želim razotkriti i predložiti gledatelju. Kružna kompozicija, odnosno postav, odraz je naziva ovog djela; Vilino kolo prirodni je fenomen u kojem gljive rastu u formaciji kružnice / elipse. Tako zatvaram cjelinu, ali i postavljam temelj za nastavak, napredak i širenje rada.

Ključne riječi: gljive, makro, mikro, vilino kolo

SUMMARY

„Fairy ring“ is the name for polyptych graphics inspired by the kingdom Fungi, which attract attention primarily by their appearance and then by the definition that dictates that they are neither animals nor plants, but as such are undefined. At the beginning of the paper, an insight into the morphology of fungi is given for a better and easier understanding of the elements presented in the techniques of etching, reserve and embossing. Although it borders on abstraction, I approach these elements figuratively through micro and macro representations in order to emphasize the seemingly hidden visuality of mushrooms that I want to reveal and present to the viewer. The circular composition or exhibition is a reflection of the title of this work; The fairy ring is a natural phenomenon in which fungi grow in a circle / ellipse formation. In this way, I close the whole, but also lay the foundation for the continuation, progress and expansion of work.

Key words: fairy ring, fungi, macro, micro

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni
pod naslovom _____

te mentorstvom _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. CARSTVO GLJIVA	2
2.1. O GLJIVAMA.....	2
2.2. MORFOLOGIJA GLJIVA.....	3
2.3. PRIMJENA.....	4
3. KONCEPT I PROCES.....	5
4. PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE.....	7
5. TEHNIČKA IZVEDBA RADA.....	9
5.1. GRAFIKA.....	10
6. ZAKLJUČAK	35
7. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA	36
8. LITERATURA.....	38

1. UVOD

Vizualna su okosnica rada gljive, jedna od najslabije istraženih skupina organizama, no unazad nekoliko godina istraživanja na ovom području povećavaju se, a nova su saznanja sve bizarnija. Tako nastaju i nove mogućnosti uporabe gljiva u području medicine i ekologije, o čemu će opsežnije pisati u sljedećim poglavljima.

Proces i realizacija rada „Vilino kolo”, svojevrsno je osobno stjecanje discipline proučavanja i pomnijeg promatranja okoline te shvaćanja iste.

Mistične vizualizacije gljiva otkrivam kroz poliptih koji se sastoji od 6 grafičkih listova punog formata, na kojima je raspoređeno 29 grafičkih otisaka te svojim spajanjem tvore kružnu, ovalnu kompoziciju nalik formaciji rasta gljiva u vilinu kolu, odakle i potječe naziv rada.

„Vilino kolo” stoji kao svojevrsna motivacija za nastavak istraživanja i otkrivanja novih gledišta, ukazujući na potencijal takvog principa.

2. CARSTVO GLJIVA

2.1. O GLJIVAMA

Znanstvenici su u prošlosti razvrstavali organizme prema usporedbi njihove funkcije, građe i vidljivih obilježja. Prema Balti i Škrtiću (2020: 20) klasifikacija organizama nije bila definirana sve do 18. stoljeća, kada Carl von Linné uvodi norme za određivanje i imenovanje živih bića. Na tom temelju danas se sav živi svijet razvrstava u tri domene: arheje, bakterije i eukariote.

Arheje i bakterije, nalažu Balta i Škrtić (2020: 21), jednostanični su organizmi koji imaju samo jedno istoimeno carstvo, dok se eukarioti dijele na četiri carstva: životinje, biljke, gljive i protoktiste.

Lukić (n.d.) u kritici rada, čiji je autor Romano Božac, navodi da detalji u sferi mikologije nisu precizno definirani i da još dugo neće biti. No, Balta i Škrtić (2020: 31) objašnjavaju carstvo gljiva navodeći: „Carstvo gljiva čine eukariotski organizmi građeni od životinjskih stanica sa staničnom stijenkom. Većinu carstva čine višestanični i neki jednostanični organizmi poput kvašćevih gljivica koje zbog svoje građe stanica ne pripadaju protoktistima.”

Iako više slične životinjama, gljive nisu ni biljke, ni životinje već su nedefinirane i spadaju u zasebno carstvo.

Božac (2021: 6) ukazuje upravo na razliku između biljaka i gljiva, kroz sustav ishrane prema kojemu se organizmi dijele na autotrofne i heterotrofne: „Autotrofni su organizmi oni koji imaju sposobnost da svoje tijelo izgrađuju isključivo iz anorganskih spojeva sredine u kojoj žive. Takvi organizmi (zelene biljke) koriste se ugljikovim dioksidom iz zraka, vodom i mineralnim tvarima iz zemlje te uz pomoć klorofila energijom Sunčeve svjetlosti sve zajedno pretvaraju u organsku tvar potrebnu za život. Budući da gljive nemaju klorofila u svom plodnom tijelu, ne može ni biti procesa fotosinteze.”

Gljive su, dakle, heterotrofni organizmi te kao takvi na neki način moraju živjeti uz drugi organizam. Nastavno na to, postoji još jedna podjela gljiva prema načinu prehrane koju Božac (2022: 116) objašnjava dijeleći ih u tri skupine. U prvoj su skupini gljive koje povremeno ili trajno žive crpeći iz drugog organizma gotove hranjive tvari te se nazivaju parazitima. U drugoj su skupini saprofiti, koji su razlagači te se hrane uginulim organizmima. Simbionti su treća skupina koju karakterizira život u simbiozi, odnosno zajednici s drugim organizmom u kojem oba člana imaju koristi.

Još jednu bitnu podjelu navodi Božac (2021: 34), koji se osvrće na radove Mosera (n.d.) te dijeli gljive u četiri razreda: *Myxomycetes* (sluznjače), *Phycomycetes* (algašice), *Ascomycetes* (mješinarke) i *Basidiomycetes* (stapčare). Tomu dodaje i peti razred koji nije dovoljno poznat i naziva ga *Fungi imperfecti* (nesavršene gljive), te svaki razred razgranjuje na redove, porodice, rodove, podrodove, vrste i podvrste.

Kod skupljanja i proučavanja gljiva, uvijek je prisutno pitanje determinacije, ponajprije radi li se o jestivoj ili otrovnoj gljivi. Prema Božcu (2022: 7) prvi je korak u pravilnoj determinaciji poznavanje morfologije gljiva, odnosno karakteristike pojedinih vrsta. Zatim je potrebno znati vrijeme i područje rasta, a za najsigurniju determinaciju koriste se pomagala poput povećala, mikroskopa i laboratorijskih analiza.

2.2. MORFOLOGIJA GLJIVA

Kako bismo determinirali gljive, ali i upoznali se s njima te lakše razumjeli elemente korištene u radu „Vilino kolo”, nužno je proći kroz morfologiju gljiva. Morfologija je, prema Filipoviću (1962), nauka koja proučava građu i oblike organskih i anorganskih tvari.

Prema Balti i Škrčiću (2020: 31) micelij je polazišna točka u morfologiji gljiva. Micelij je glavno tijelo gljive, načinjeno od gusto isprepletenih stanica koje nazivamo hife te čini vegetativno tijelo gljive. Njegova je uloga stvaranje novih micelija i upijanje hranjivih tvari. Površina koju zauzimaju miceliji može se mjeriti u kilometrima, no najčešće se nalaze u površinskom sloju zemlje, dok se iznad površine nalaze samo prilikom razmnožavanja. Dolazimo do zaključka da je „gljiva” kakvu poznajemo tek plod prave gljive koju ne zapažamo. Širenjem micelija, većinom jestivih gljiva, može doći do pojave vilinog kola koje je prirodni fenomen u kojem gljive rastu u krug. Nadovezuje se Božac (2021: 12) koji objašnjava dijelove gljive, odnosno ploda, navodeći micelij, stručak, klobuk, trusište... koje ću vizualizirati pomoću struktura, tekstura, ploha, linija i točaka. No postoje gljive koje imaju zasebnu morfologiju jer se ne javljaju u karakterističnom „kanonu“ pa takve, kao i sve nepoznate gljive, treba pratiti kroz razvoj i pomno utvrditi specifičnosti plodnog tijela te, uz mikroskop i laboratorijske analize, točno definirati proučavanu gljivu.

2.3. PRIMJENA

Gljive imaju značajnu ulogu u razgradnji mrtvih organskih tvari u ekosustavu, pogotovo šumskom, zbog dominacije u razgradnji biljnih ostataka. Osim održavanja, značajne su i u razvoju ekosustava; neke se biljke ne mogu razvijati bez mikorize s gljivama, koja poboljšava zdravlje biljke, dok se određeni kukci hrane isključivo gljivama.

Gljive konzumiramo u prehrani, koriste se u medicini te kao ključan faktor u proizvodnji kruha, vina... Prema Balti i Škrtiću (2020: 32) stapčarke, poput vrganja, bukovače i šampinjona, gljive su koje najčešće konzumiramo u prehrani kao prilog ili začim.

Margret, Beulah i Nelson (2013) navode da su gljive izvrsna dijetalna hrana zbog nutritivnih vrijednosti (visok izvor proteina, vitamina, minerala, vlakana i aminokiselina, ali mali udio kalorija), te da zbog istih poboljšavaju imunološki sustav. Nakon otkrića penicilina, više pažnje posvetilo se istraživanju gljiva u medicinske svrhe. Bioaktivni elementi pronađeni u „farmaceutskim gljivama” prirodni su te su kao takvi lakše probavljivi i djelotvorniji, što je potaknulo daljnja istraživanja. U azijskoj kulturi gljive su korištene u suzbijanju hepatitisa, dermatitisa, hiperlipidemije, ateroskleroze i dijabetesa. Istraživanja sugestiraju moguću ulogu gljiva u kontroliranju imunološkog sustava te kao antivirusnu, antitumorsku, antidijabetičku i protuupalnu komponentu.

Margret, Beulah i Nelson (2013.) navode: „Antikancerogena svojstva i kemo-preventivnu aktivnost gljive *Agaricus* potvrdili su Japanska udruga za borbu protiv raka i Japansko farmakološko društvo.” i: „Sva ova istraživanja snažno su preporučila da se ljekovite gljive mogu koristiti kao potencijalni izvor za razvoj novih terapijskih sredstava.”

Božac (2021: 85) ukazuje na uporabu gljiva u testiranju kontaminiranosti tla čiji su uzroci nuklearni pokusi u periodu od 1950. do 1960., te eksplozija nuklearne elektrane u Černobilu 1986.

Navodi da ne postoji biljka čiji je korijenov sustav razvijeniji i sposobniji za apsorbiranje tvari od micelija gljiva, pa su kao takve idealne za istraživanje zagađenja.

3. KONCEPT I PROCES

Inspiriranost prirodom, arheologijom, svemirom, misterijem i mitologijom, te neutaživa znatiželja oduvijek je prisutna u mome radu, što je rezultiralo konstantnim traženjem novih informacija preko enciklopedija, dokumentarnih filmova i serija. No kada je fascinacija toliko snažna, mora se na neki način manifestirati. U vlastitom iskustvu fascinacija se manifestirala u umjetnost, koja me također pratila kroz život i uvijek bila način prenošenja poruke.

Rad „Vilino kolo” vođen je upravo proučavanjem prirode, odnosno dijela prirode koji je prikazan kroz motiv gljiva. Zadiranjem u samu srž gljiva, otkrivena je njihova istinska vizualnost i stvoren je novi izvor inspiracije koji predočavam kroz medij grafike.

Otkrivanje nevjerojatne raznolikosti gljiva, nastavilo se širenjem znanja o njihovoj primjeni i morfologiji. Shvatila sam da mi je prijašnje znanje o navedenom podosta skromno, pa je svako novo saznanje donosilo novo zadovoljstvo, posebice otkrivanjem gnojištarki čiji klobuci starenjem poprimaju crnu boju, a raspadanjem izgledaju kao da se tope.

Interes za ovo područje javio se na trećoj godini studija, te sam zbog vrlo zanimljive morfologije nastavila s istraživanjem sadržaja vezanog uz svijet gljiva. Kako su otkrivane nove informacije o gljivama, tako je i rad evoluirao; početna zamisao bila je prikazivanje gljiva kako ih vidimo u prirodi, golim okom, a izgled gljiva pod mikroskopom trebao je biti prikazan u slijepom tisku, kako bi se stvorio kontrast koji metaforički prikazuje odnos poznatog i stranog, odnosno vidljivog i skrivenog. Svaki grafički otisak bio bi na zasebnom grafičkom listu te bih ih kasnije postavila u kružnu kompoziciju, aludirajući na rast gljiva u vilinu kolu.

Tijekom rada donesen je zaključak da je „klasičan” prikaz nepotreban, te da je efektivnije naglasiti mikro i makro vizualnost gljiva. Korištenjem crne boje i izostavljanjem iste (slijepim tiskom), tvorim ritam te kontrast vidljivog i skrivenog. Od ostalih likovnih elemenata prisutna je točka, linija i ploha.

Naposljetku je došlo i do promjene u postavu; otisci su nepravilno raspoređeni na šest grafičkih listova, koji postavljanjem tvore kružnu, ovalnu kompoziciju.

Cilj je rada „Vilino kolo” poticanje gledatelja na istraživanje, pomicanje granica poznatog te eksperimentiranje jer nikad ne znamo kamo će nas nova informacija dovesti.

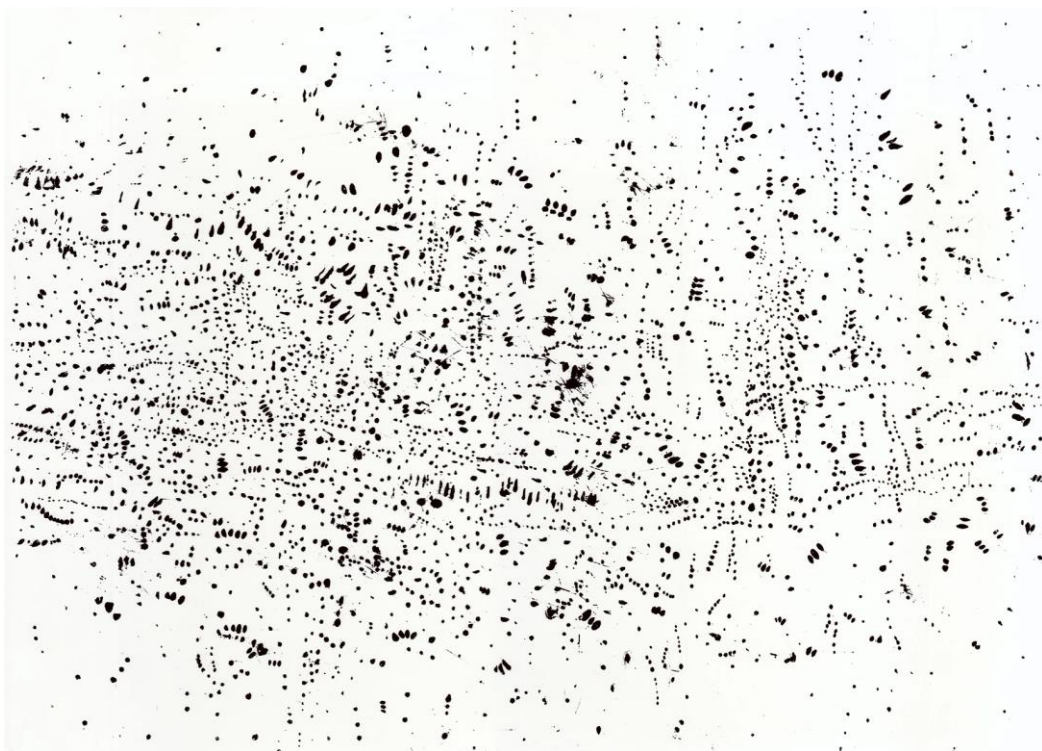

Slika 1. Vilino kolo, preuzeto u cijelosti (Božac, 2021: 111)

4. PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE

Umjetnica Alja Košar svojim, većinski apstraktnim, grafikama također pristupa kroz svojevrzne unutarnje osjećaje te ih izražava kroz točke i linije (vidjeti sliku 2.). Košar navodi da joj je zanimljivo vidjeti istu formu u različitim bojama, te zbog toga radi grafičke otiske koristeći nijanse iste boje i miješanje različitih otiska na jednom grafičkom listu. Većini svojih radova ne daje naziv kako bi gledatelju omogućila neometanu i individualnu interpretaciju, bez suptilnih nametanja.

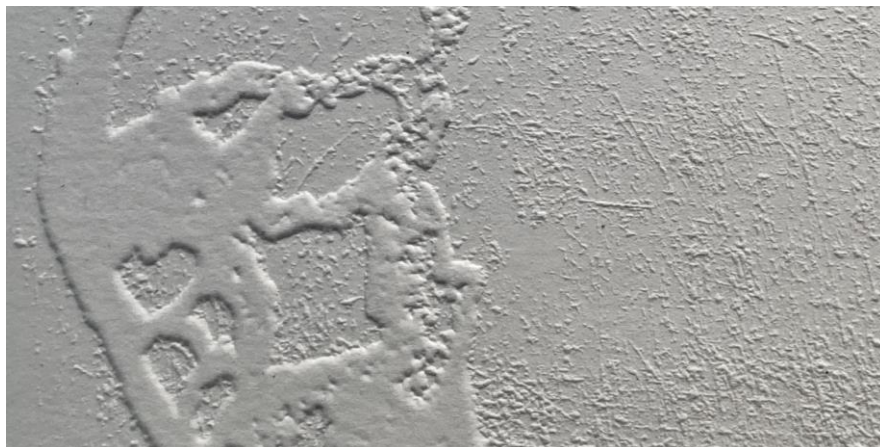
O elementu točke Košar navodi: „Sve se događa u krugu; naš život, priroda, svemir, sve. Nema kraja... Život je beskrajan proces... Točka predstavlja unutarnji svijet, ona je beskonačna, stabilna je i u likovnom jeziku sve počinje točkom... Točka predstavlja moj unutarnji svijet... Mir i spokoj. Izražavam sebe i svoje osjećaje točkama, puno točaka. To je moj jezik. Oni stvaraju apstraktni intimni svijet. Svojim radovima želim pokazati beskonačnost naših života, našu beskrajnu priču, priču o svjetlu...” Alja Košar. URL: <https://www.aljakosar.com/about> [pristup: 30.6.2022.]

Slika 2. Alja Košar, „Untitled”, 2017.

Ono čime se rad između ostalog i bavi, ali i vizualizira, jest struktura i tekstura – mikro / makro građa, površina samih gljiva.

Tekstura označava karakter površine te se dijeli na slikarsku (površinu tvore različite gustoće mrlja), plastičku (glatko ili hrapavo) i crtačku (korist se točka i crta).

Slika 3. Primjer teksture

Struktura se ponekad prepliće s teksturom, no ona označava od čega se nešto sastoji, odnosno njome gradimo oblik iznutra.

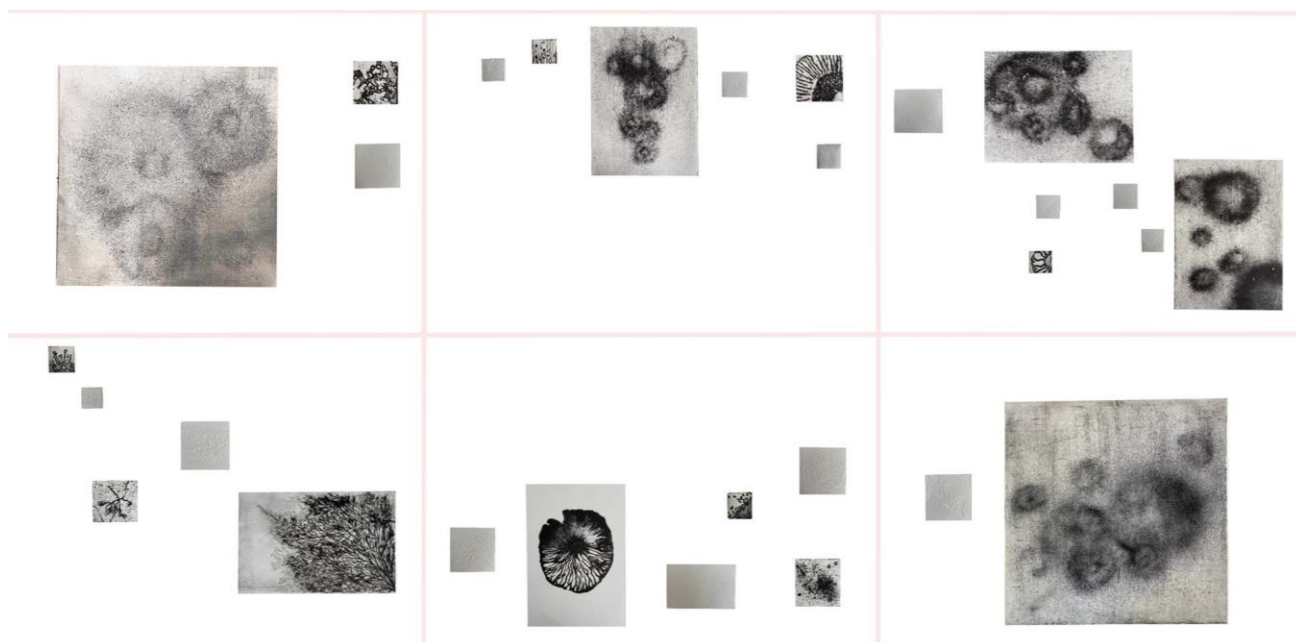
Slika 4. Primjer strukture

5. TEHNIČKA IZVEDBA RADA

„Vilino kolo” grafički je poliptih koji se sastoji od šest grafičkih listova punog formata (100 x 70 cm) na kojima je raspoređeno 29 otisaka. Radovi su otisnuti na Fabriano Rosaspina Bianco papiru / 280 gr., a korištene su tehnike dubokog tiska - rezervage i bakropis.

Poliptih je kružne kompozicije, postavljen u dva reda s razmakom 7 cm te u 3 stupca s razmakom 2 cm.

Sveukupna veličina poliptiha u postavu je 304 x 147 cm.

Slika 5. Shematski prikaz rada „Vilino kolo”

5.1. GRAFIKA

Grafiku od ostalih umjetnosti razlikuje to što se temelji na mogućnosti multipliciranja rada te se zato naziva i umjetnost multioriginala. Ono što omogućuje multipliciranje grafičke su ploče, odnosno matrice koje se tretira na različite načine, tj. tehnike.

Ploče korištene za izradu rada „Vilino kolo” aluminijske su i cinčane, te se razlikuju i po finoći, jetki koju zahtijevaju i konačnom izgledu otiska. Primjerice, aluminijska ploča jetkana je u otopini modre galice (jer se ne može jetkati u dušičnoj kiselini), koja sadrži sol, modru galicu i vodu u omjeru 150 g : 150 g : 1 l. Cinčana ploča jetkana je u modroj galici ili u dušičnoj kiselini u koju je dodana voda u omjeru 1 : 5 i 1 : 10. Tijekom jetkanja u oba slučaja potrebno je jednoličnim potezima kistom uklanjati mjehuriće zraka (u slučaju dušične kiseline) i sediment (u slučaju modre galice), kako ne bi sprječavali jetkanje. Prekidanje jetkanja dušičnom kiselinom vrši se uranjanjem ploče u vodu, dok se kod jetkanja modrom galicom ploča pošprica otopinom limunske kiseline i vode.

Kako bismo uopće došli do jetkanja, ploče treba obraditi poliranjem i izradom ukošenih rubova, odnosno faseta. Poledina ploče mora biti zaštićena ljepljivom trakom ili gustim nanosom auto-laka u spreju, kako ne bi došla u dodir s jetkom. Potom slijedimo proces koji zahtjeva odabrana tehnika. Bakropis je korišten na nekoliko matrica, kao nadopuna rezervageu, u svrhu postizanja oštrijih detalja. Za bakropis je potrebno kistom premazati ploču debljim slojem grunda i pustiti da se u

Slika 6. Obrada faseta

potpunosti osuši. Nakon sušenja, bakropisnom sam iglom ucrtala crtež podižući grund i otkrivajući ploču ispod njega na dijelovima koje želim zajetkati. Potom dolazi jetkanje, nakon kojeg razrjeđivačem čistim ploču od grunda i pripremam za otiskivanje.

Reservage se, za razliku od bakropisa, nanosi na čistu ploču koja nije grundirana. Naziva se i „tehnika podizanja” jer se koristi smjesa koja se topi u vodi, samim time se podiže i dio ploče biva

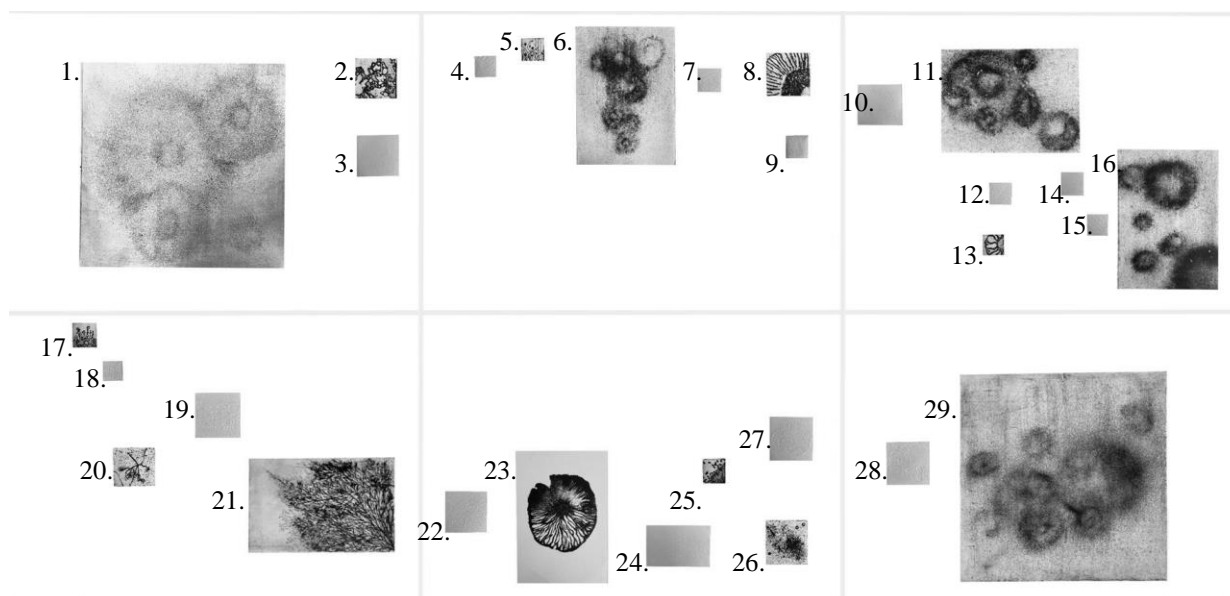
Slika 7. Ucertavanje bakropisnom iglom

podatan za proces jetkanja. Smjesu čine dvije mjere vode u koje su dodane dvije mjere šećera, te se kuhaju dok šećer nije u potpunosti otopljen. Nakon hlađenja, dodaje se jedna mjera školske tempere (zbog kontrasta je preporučena crna tempera) i 1/2 mjere tekućeg deterdženta koji nema dodatak balzama.

Smjesa se na ploču nanosi kistom ili drugim predmetom, te se suši preko noći. Nakon sušenja ploču se premazuje tankim slojem grunda, koji se također mora u potpunosti osušiti. Zatim se ploču polaže u mlaku vodu i ostavlja 5 minuta da se reservage natopi. Laganim potezima kistom se uklanja, odnosno podiže, reservage. Na neke ploče se potom nanosi auto-lak sitnog zrna u obliku spreja. Jetka prodire između zrna auto-laka zbog čega se zadržava više boje prilikom nanošenja i otiskivanja, za razliku od otvorenog jetkanja (bez auto-laka, kolofonijskog ili asfaltnog praha), gdje se boja najviše zadržava na rubovima. Dodavanje auto-laka u konačnici rezultira postojanom, duboko crnom bojom, uslijed dužeg jetkanja. Nakon toga ploča je spremna za jetkanje, čišćenje od grunda i otiskivanje.

Slijepi tisak razlikuje se po izostavljanju boje prilikom otiskivanja; oslanja se na povećanu reljefnost dobivenu dužim jetkanjem u zasićenoj jetki. Važno je napomenuti da ovaj proces znatno oslabljuje jetku, koju je potrebno kontrolirati i sukladno tome pojačavati. Ploču prije otiskivanja treba napudrati kako bi se eliminirala svaka nečistoća i spriječilo lijepljenje za papir prilikom otiskivanja.

Dimenzije otisaka su različite, kao i vrijeme jetkanja, korištena jetka te tehnika (pogledati sliku 8. i tablicu 1.).

Slika 8. Shematski prikaz rada s numeriranim otiscima

Tablica 1. Tehnički podaci rada

	Tehnika	Slijepi tisak / crna boja	Jetka / vrijeme jetkanja u minutama	Dimenzije u centimetrima
Rad 1.	Reservage	Crna boja	Modra galica / 7	50 x 48
Rad 2.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 25	10 x 10
Rad 3.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 20	10 x 10
Rad 4.	Reservage i bakropis	Slijepi tisak	Dušična kiselina / 35	5 x 5
Rad 5.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 25	5 x 5
Rad 6.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 3	34 x 24

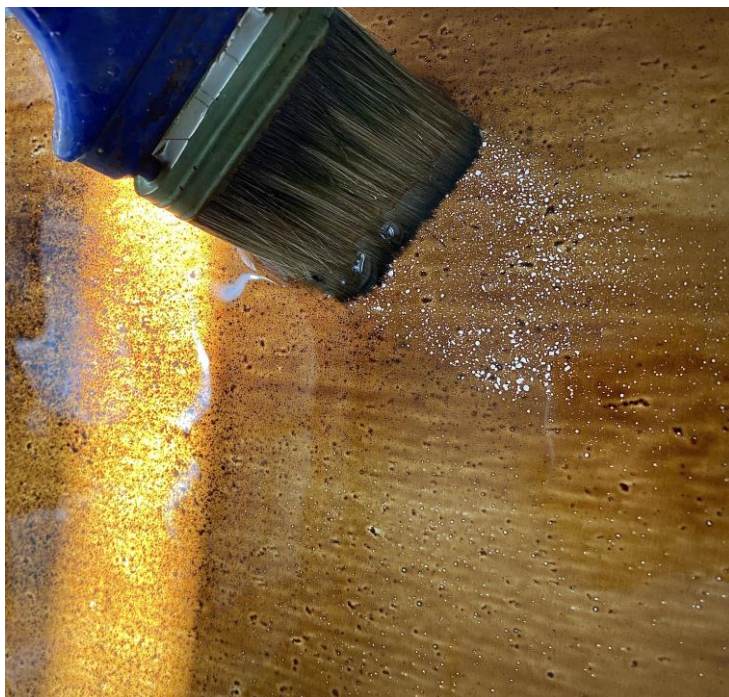
	Tehnika	Slijepi tisak / crna boja	Jetka / vrijeme jetkanja u minutama	Dimenzije u centimetrima
Rad 7.	Reservage	Slijepi tisak	Dušična kiselina / 20	5 x 5
Rad 8.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 20	10 x 10
Rad 9.	Reservage	Slijepi tisak	Dušična kiselina / 30	5 x 5
Rad 10.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 10	10 x 10
Rad 11.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 3	34,5 x 23
Rad 12.	Reservage	Slijepi tisak	Dušična kiselina / 40	5 x 5
Rad 13.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 20	5 x 5
Rad 14.	Reservage i bakropis	Slijepi tisak	Dušična kiselina / 35	5 x 5
Rad 15.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 15	5 x 5
Rad 16.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 3	34 x 23
Rad 17.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 20	5 x 5
Rad 18.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 25	5 x 5
Rad 19.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 10	10 x 10
Rad 20.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 20	10 x 10
Rad 21.	Reservage i bakropis	Crna boja	Dušična kiselina / 40	30 x 19,5
Rad 22.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 10	10 x 10
Rad 23.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 5	29,5 x 20
Rad 24.	Reservage	Slijepi tisak	Dušična kiselina / 40	10 x 15
Rad 25.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 20	5 x 5
Rad 26.	Reservage	Crna boja	Dušična kiselina / 25	10 x 10
Rad 27.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 10	10 x 10
Rad 28.	Reservage	Slijepi tisak	Modra galica / 25	10 x 10
Rad 29.	Reservage	Crna boja	Modra galica / 7	50 x 48

Slika 9. Ploča nakon nanošenja rezervagea

Slika 10. Natapanje rezervagea

Slika 11. Podizanje rezervagea

Slika 12. Ploča prije jetkanja

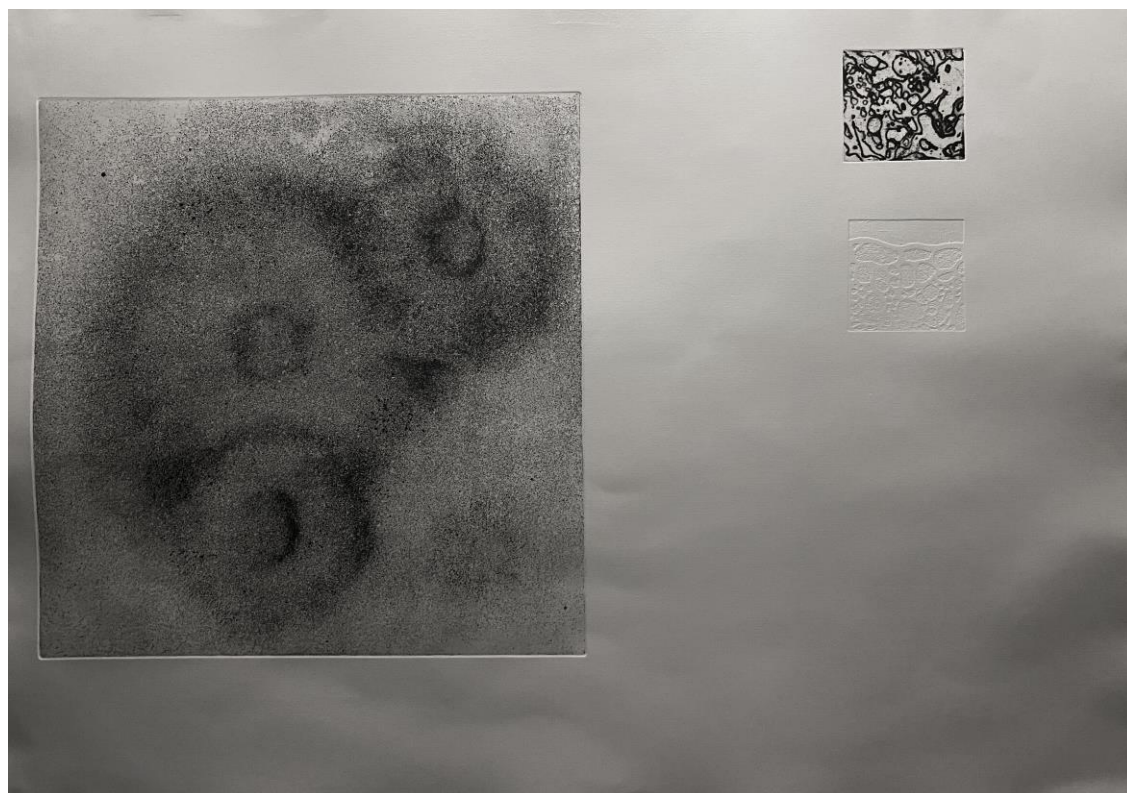
Slika 13. Nanošenje boje na ploču

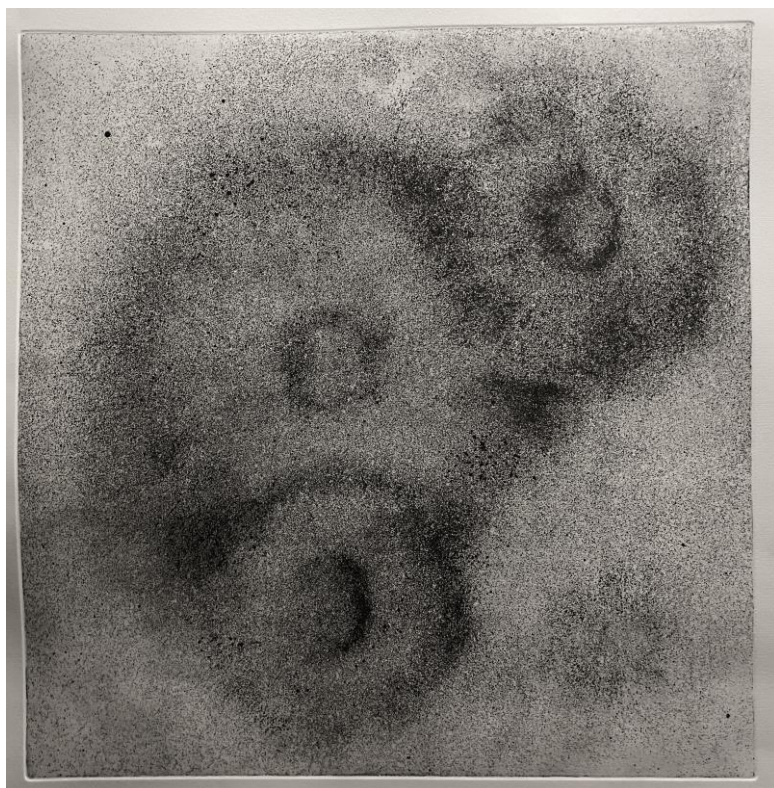
Slika 14. Detalj izjetkane matrice za slijepi tisak

Slika 15. Prikaz postavljenog rada

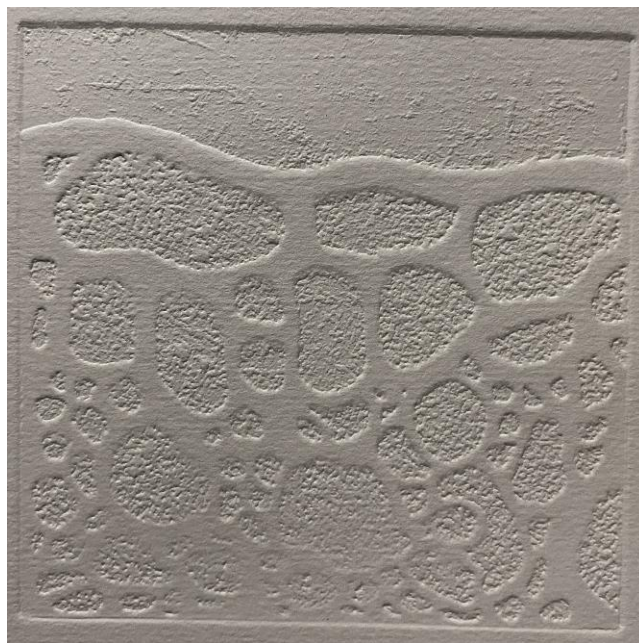
Slika 16. „Vilino kolo 1”

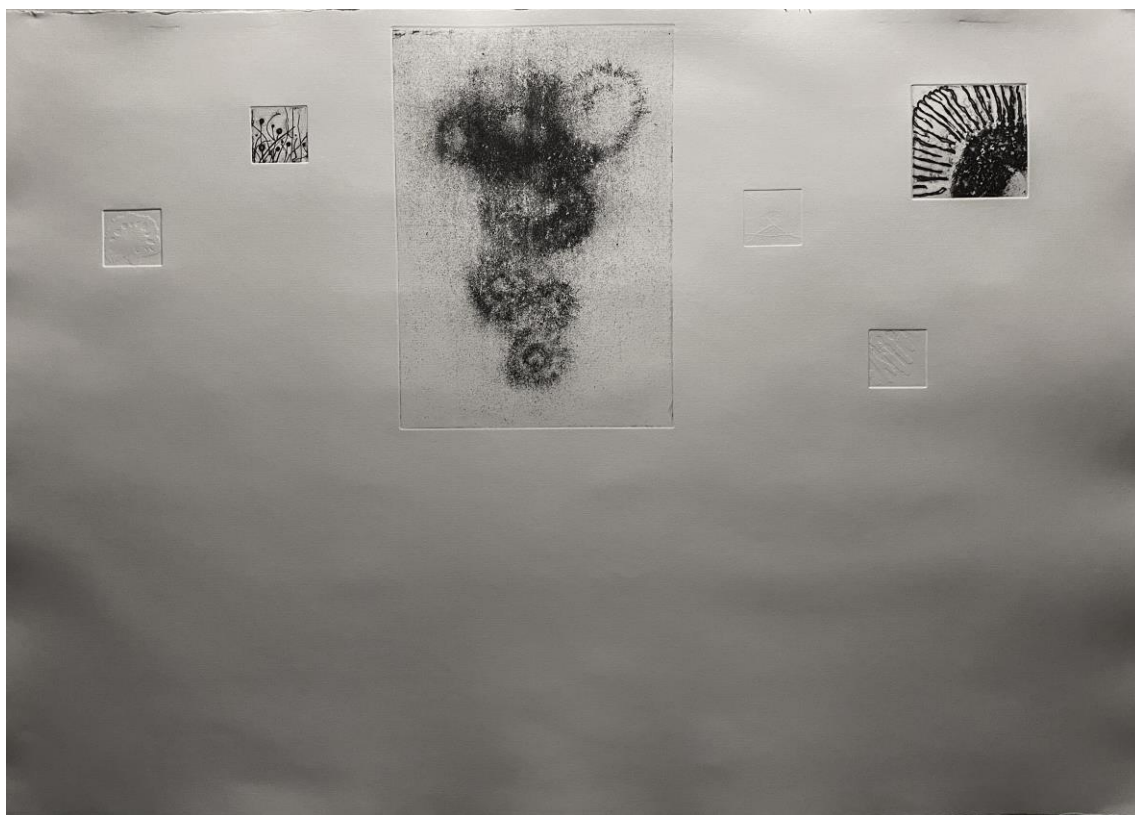
Slika 17. Rad 1.

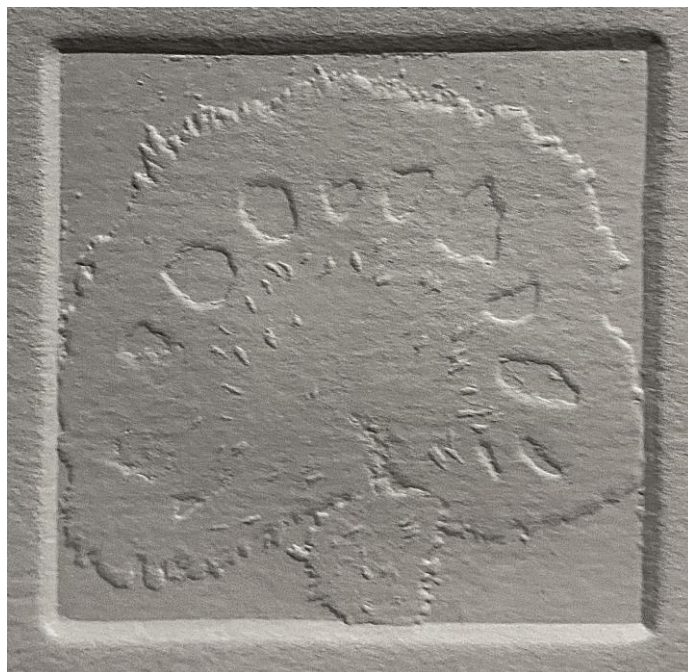
Slika 18. Rad 2.

Slika 19. Rad 3.

Slika 20. „Vilino kolo 2”

Slika 21. Rad 4.

Slika 22. Rad 5.

Slika 23. Rad 6.

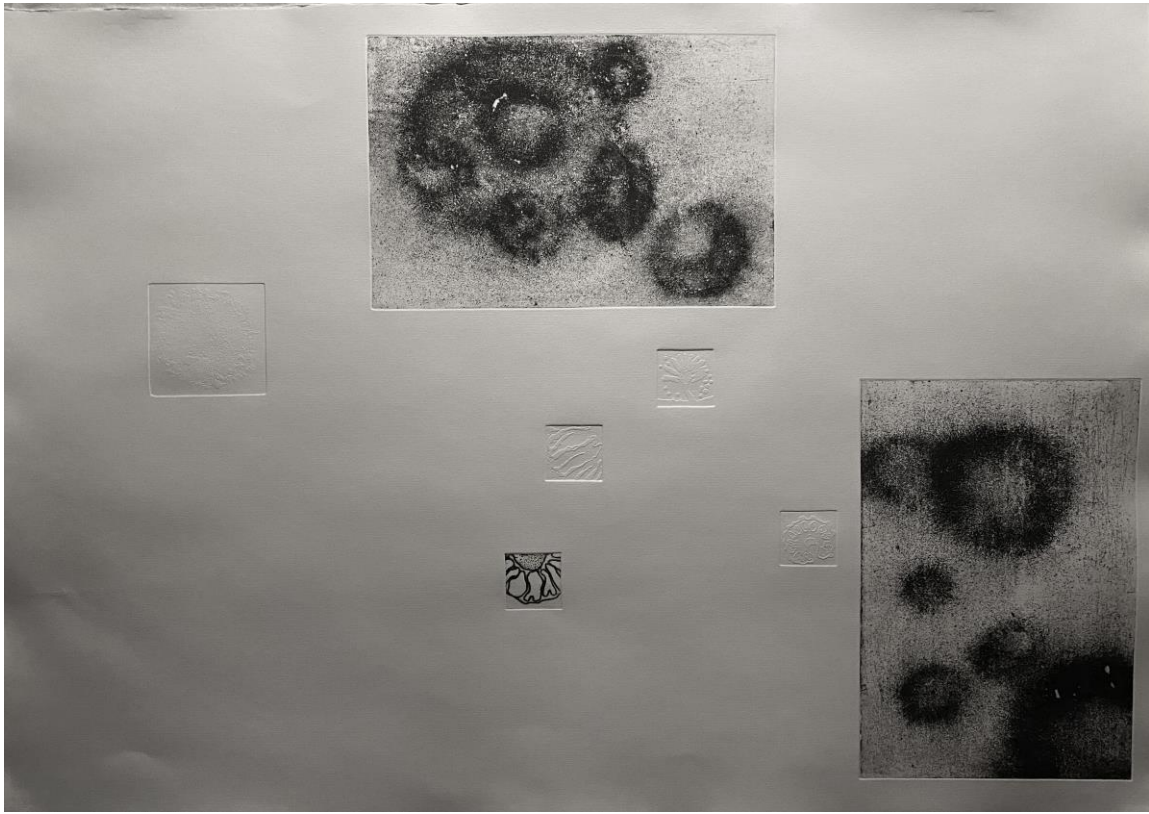
Slika 24. Rad 7.

Slika 25. Rad 8.

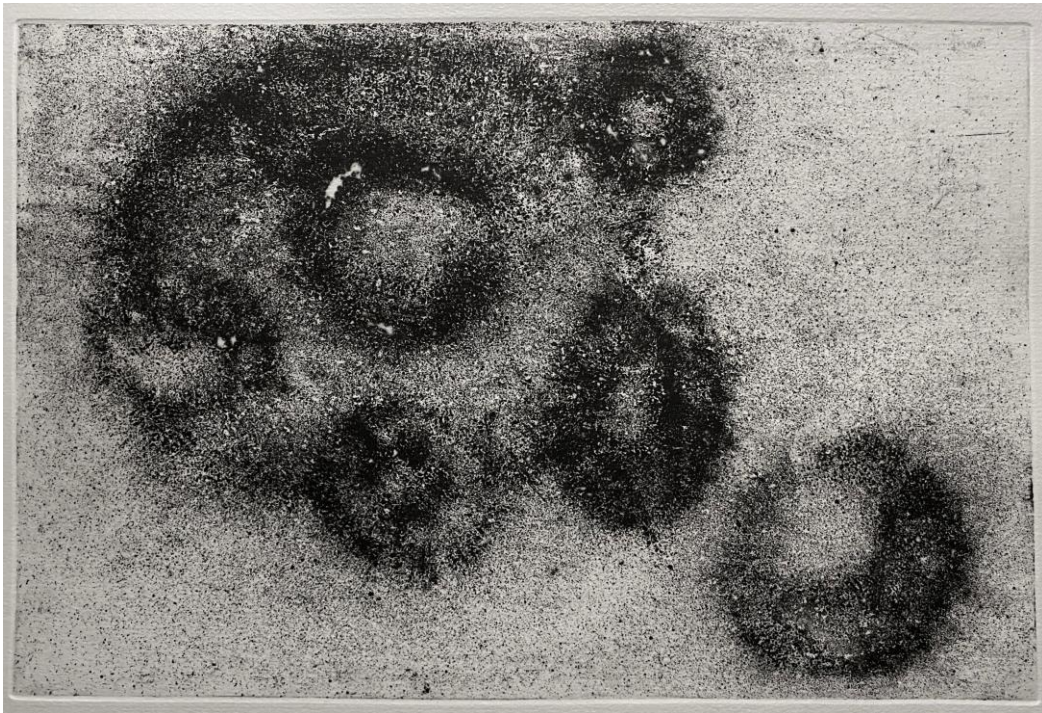
Slika 26. Rad 9.

Slika 27. „Vilino kolo 3”

Slika 28. Rad 10.

Slika 29. Rad 11.

Slika 30. Rad 12.

Slika 31. Rad 13.

Slika 32. Rad 14.

Slika 33. Rad 15.

Slika 34. Rad 16.

Slika 35. „Vilino kolo 4”

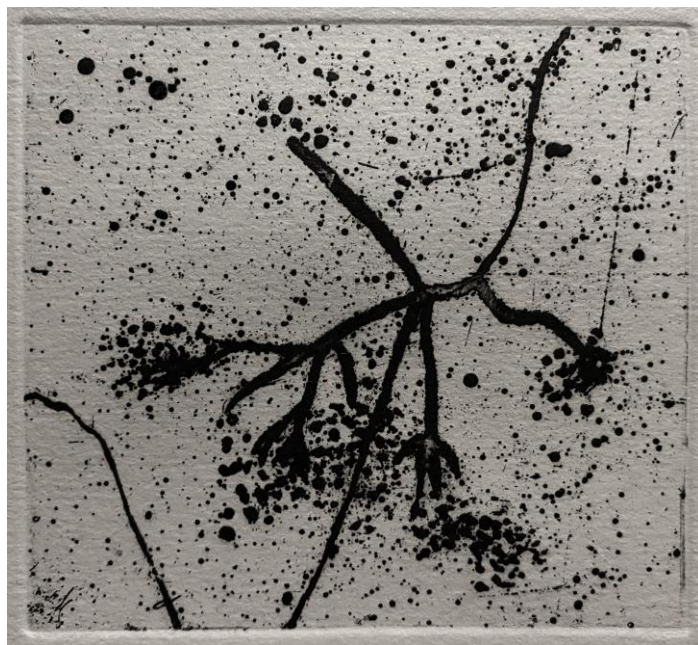
Slika 36. Rad 17.

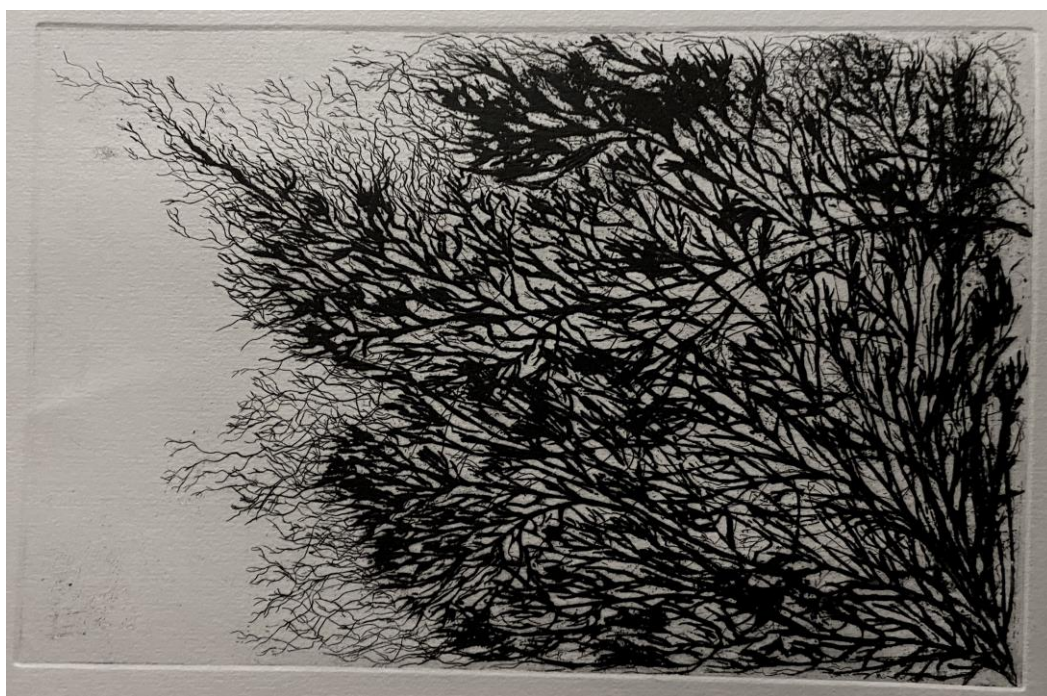
Slika 37. Rad 18.

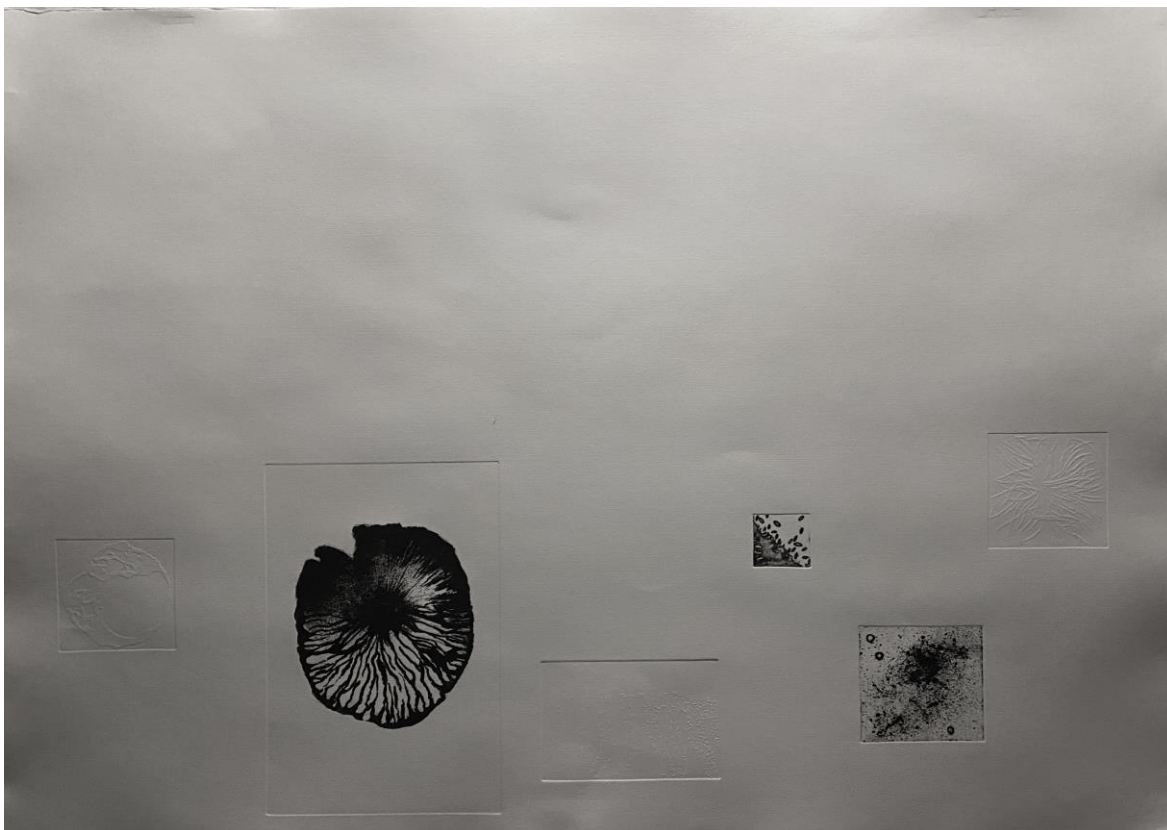
Slika 38. Rad 19.

Slika 39. Rad 20.

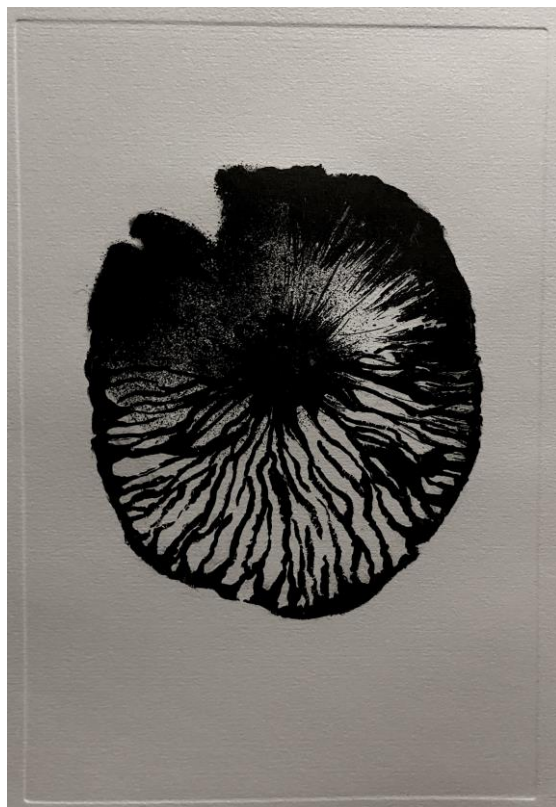
Slika 40. Rad 21.

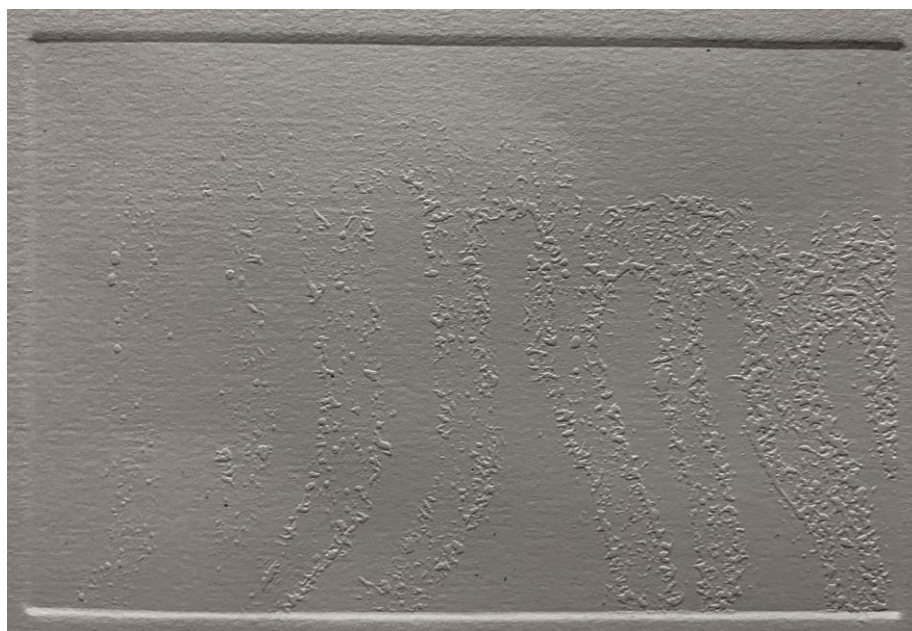
Slika 41. „Vilino kolo 5”

Slika 42. Rad 22.

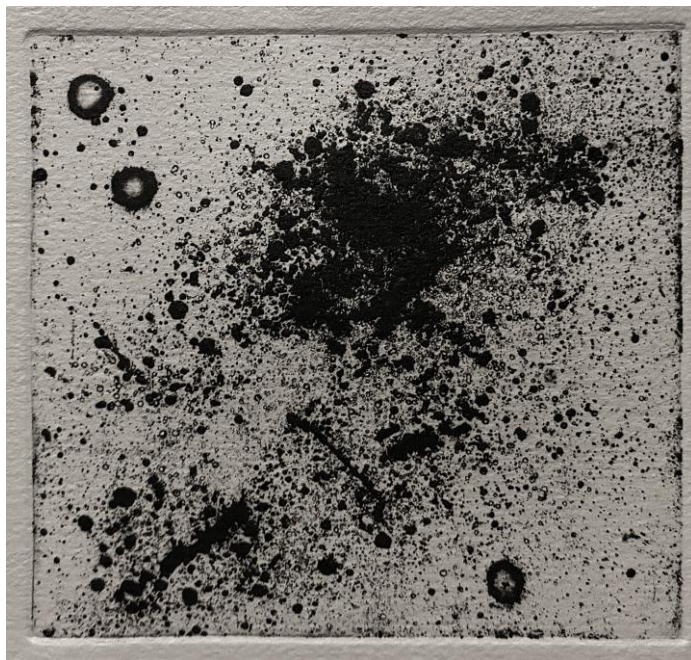
Slika 43. Rad 23.

Slika 44. Rad 24.

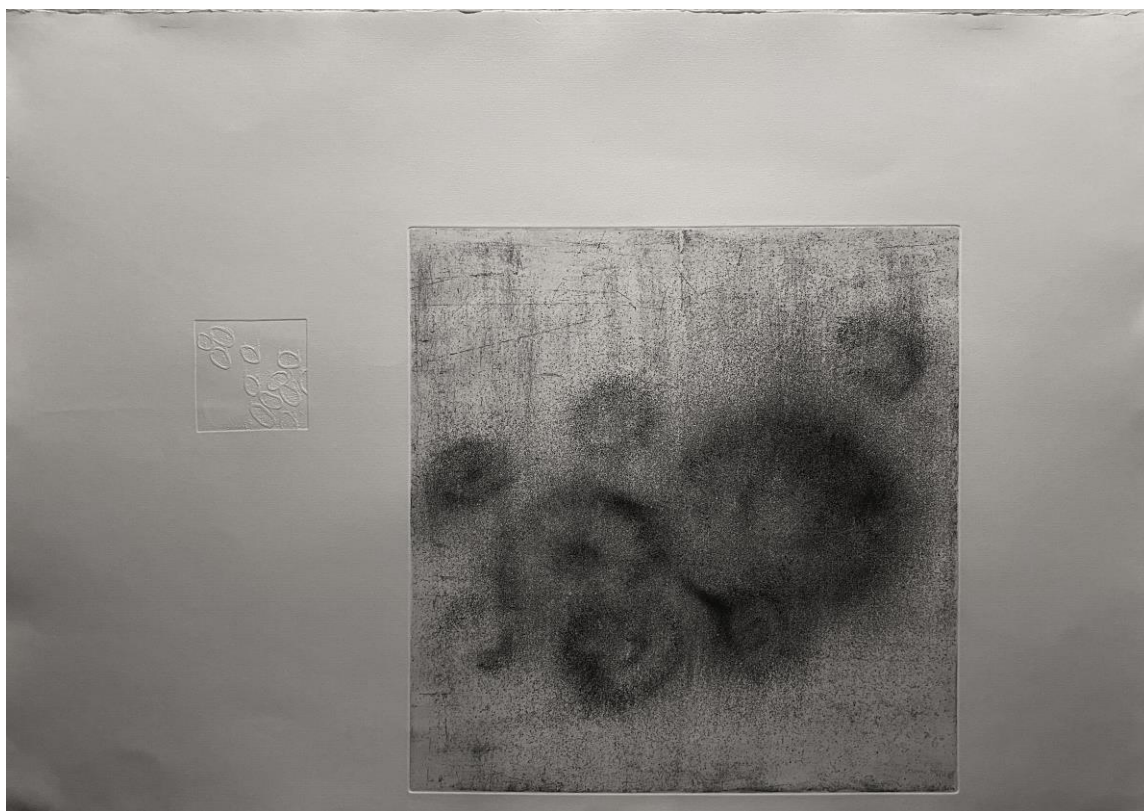
Slika 45. Rad 25.

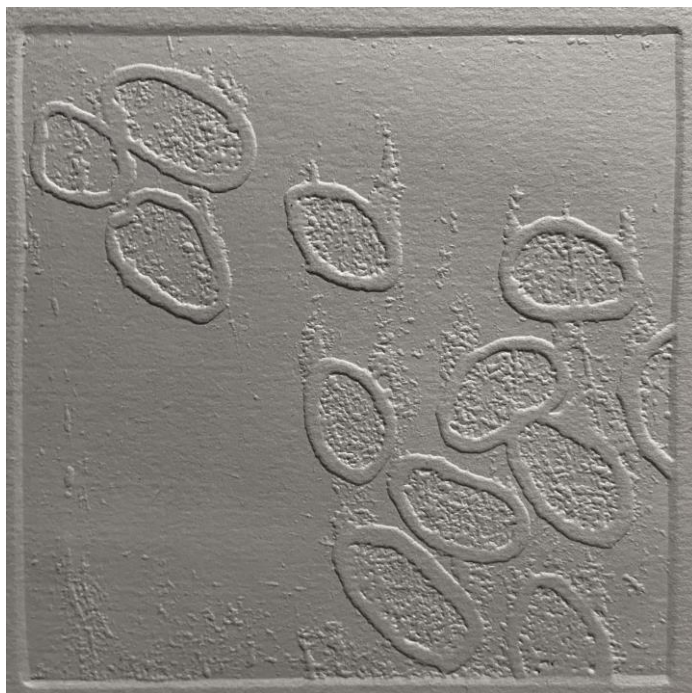
Slika 46. Rad 26.

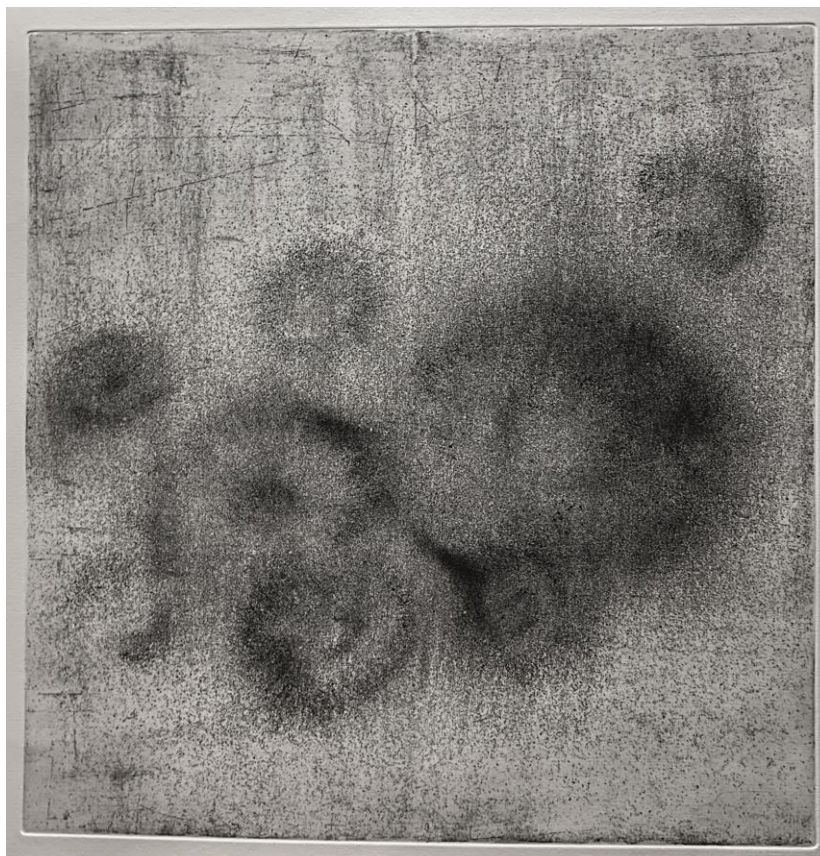
Slika 47. Rad 27.

Slika 48. „Vilino kolo 6”

Slika 49. Rad 28.

Slika 50. Rad 29.

6. ZAKLJUČAK

Izrada rada „Vilino kolo” ujedno je i samodiscipliniranje te stjecanje navike proučavanja, pomnijeg promatranja, ali i strpljenja nužnog u svakom istraživačkom i stvaralačkom procesu.

U današnje vrijeme luksuz je zastati na trenutak i preusmjeriti pažnju. No upravo je to faktor koji trebamo kako bi se dogodila prekretnica između monotonije i raznolikosti.

Gljive su tek djelić svega što nas okružuje, a one vizualizirane u radu samo su fragment poznatog. Zastrašujuće je suočiti se s činjenicom koliko je ograničeno i krhko naše znanje te koliko utemeljenih praksi može promijeniti jedno novo saznanje.

Smatram da je svatko sposoban odvažiti se na proučavanje i da je potrebno samo pravilno usmjeravanje, koje će potaknuti urođenu, ali usnulu, znatiželju.

Svrha je rada „Vilino kolo” usmjeriti znatiželju gledatelja te biti pokretač novog, dubljeg pogleda, ali i postavljanje temelja za nastavak rada jer, kako kod gljiva, tako i u svemu, površina je tek zagrebana u trenutku kada smatramo da sve znamo.

7. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Slika 1. Vilino kolo, preuzeto u cijelosti (Božac, 2021: 111)

Slika 2. Alja Košar, "Untitled", 2017.

Slika 3. Primjer teksture

Slika 4. Primjer strukture

Slika 5. Shematski prikaz rada „Vilino kolo”

Slika 6. Obrada faseta

Slika 7. Ucertavanje bakropisnom iglom

Slika 8. Shematski prikaz rada s numeriranim otiscima

Slika 9. Ploča nakon nanošenja rezervagea

Slika 10. Natapanje rezervagea

Slika 11. Podizanje rezervagea

Slika 12. Ploča prije jetkanja

Slika 13. Nanošenje boje na ploču

Slika 14. Detalj izjetkane matrice za slijepi tisak

Slika 15. Prikaz postavljenog rada

Slika 16. „Vilino kolo 1”

Slika 17. Rad 1.

Slika 18. Rad 2.

Slika 19. Rad 3.

Slika 20. „Vilino kolo 2”

Slika 21. Rad 4.

Slika 22. Rad 5.

Slika 23. Rad 6.

Slika 24. Rad 7.

Slika 25. Rad 8.

Slika 26. Rad 9.

Slika 27. „Vilino kolo 3”

Slika 28. Rad 10.

Slika 29. Rad 11.

Slika 30. Rad 12.
Slika 31. Rad 13.
Slika 32. Rad 14.
Slika 33. Rad 15.
Slika 34. Rad 16.
Slika 35. „Vilino kolo 4”
Slika 36. Rad 17.
Slika 37. Rad 18.
Slika 38. Rad 19.
Slika 39. Rad 20.
Slika 40. Rad 21.
Slika 41. „Vilino kolo 5”
Slika 42. Rad 22.
Slika 43. Rad 23.
Slika 44. Rad 24.
Slika 45. Rad 25.
Slika 46. Rad 26.
Slika 47. Rad 27.
Slika 48. „Vilino kolo 6”
Slika 49. Rad 28.
Slika 50. Rad 29.

8. LITERATURA

1. Balta, V. i Škrtić, D. (2020.) *Sistematika živoga svijeta: uvod u sistematiku*. U: Kodžoman, A., ur., *Biologija 2: udžbenik Biologije za 2. razred gimnazije*. 2. izd. Zagreb: Profil Klett, str. 20-21.
2. Balta, V. i Škrtić, D. (2020.) *Plan građe organizama: gljive*. U: Kodžoman, A., ur., *Biologija 2: udžbenik Biologije za 2. razred gimnazije*. 2. izd. Zagreb: Profil Klett, str. 31-32.
3. Božac, R. (2021.) *Gljive: morfologija, sistematika i toksikologija*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Čaušić, M. (2020.) *Kemija u umjetničkoj grafici*. Posebno izdanje. Osijek: Ars Academica.
5. Filipović, M. (1962.) *Džepni rječnik stranih riječi*. Zagreb: vlastita naklada.
6. Hozo, Dž. (1988.) *Umjetnost multioriginala: Kultura grafičkog lista*. 1. izd. Mostar: Prva književna komuna.
7. Šuvaković, M. (2005.) : *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, Zagreb : Horetzky; Ghent : Vlees & Beton.

Internet izvori:

1. Alja Košar. URL: <https://www.aljakosar.com/about> [pristup: 30.6.2022.]
2. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Gljive. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22411#top> [pristup 26.6.2022.]
3. Likovna kultura. URL: <http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/tocka.htm> [pristup 4.7 2022.]

4. Lukić, N. (n.d.) *Kritika Knjige: Romano Božac - enciklopedija gljiva (1. tom)*. Svijet gljiva. URL: http://www.svijet-gljiva.com/docs/KRITIKA_KNJIGE_dr.Lukic.pdf [pristup: 23.6.2022.]

5. Margret, A. A., Beulah, G. H. i Nelson, J. (2013.) *Marvelous medicinal mushrooms*. International Journal of Pharmacy and Biological Sciences, vol.3, issue 1. URL: <http://www.ijpbsonline.com/issue-1-2013.html> [pristup: 27.6.2022.]